

Forfatter: Ulfeldt, Leonora Christina

Titel: Udrag fra Jammers Minde og andre selvbiografiske Skildringer

Citation: Ulfeldt, Leonora Christina: "Jammers Minde og andre selvbiografiske Skildringer", i Ulfeldt, Leonora Christina: *Jammers Minde og andre selvbiografiske Skildringer*, udg. af JOHS. BRØNDUM-NIELSEN ; C. O. BØGGILD-ANDERSEN , Rosenkilde og Bagger, 1949, s. 297. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-leonora01-shoot-idm140124509525504/facsimile.pdf> (tilgået 18. april 2024)

Anvendt udgave: Jammers Minde og andre selvbiografiske Skildringer

LEONORA CHRISTINAS FRANSKE SELV BIOGRAFI

OVERSAT TIL DANSK

Det første af Leonora Christinas i denne Udgave optagne Skrifter er hendes franske *Selvbiografi*.

Dette Arbejde synes ikke at være bevaret i hendes egen Nedskrift. Ifølge de Oplysninger, som Lægen, Juristen og Historikeren Andreas Hojer (1690—1739) giver i sit kritiske Tidsskrift »Nova Litteraria«, Nr. 11 (København 12. Juni 1721), tilhørte en saadan egenhændig Nedskrift af Forfatterinden — paa 11 Ark i Kvart, beskrevet med en pyntelig Skrift — den lærde Jurist og Bogsamler Professor Christian Reitzer (1665—1736) og solgtes sammen med Reitzers øvrige Bog- og Haandskriftsamling 1721 til Kong Frederik IV. Maaske er dette Haandskrift gaaet tabt ved Christiansborg Slots Brand 1794, da ogsaa det kongelige Haandbibliotek brændte.¹

Der findes imidlertid af *Selvbiografien* i dens Helhed i hvert Fald to Afskrifter fra 18. Aarh., vistnok fra dettes første Halvdel, nemlig Ny kongelige Samling 2146, 4to, og Thottske Samling 1971, 4to, Det kongelige Bibliotek, København. Disse Haandskrifter stemmer dog i alt væsentligt overens og har de samme Fejlæsninger, og det sidste synes blot at være en Kopi af det førstnævnte. Dette gør, trods enkelte Fejl, Indtryk af at være en i det hele paalidelig Gengivelse af Originalen. At denne fra først til sidst er et Værk af Leonora Christina, tillader Indholdet og Fremstillingsmaaden ingen Tvivl om.

Haandskriftet Ny kgl. Saml. 2146, 4to, er trykt af S. Birket-

¹ I John Erichsen: Udsigt over den gamle Manuscriptsamling i det store kongelige Bibliotek, 1785, nævnes et Haandskrift af L. Chr.s *Selvbiografi* (ikke, men det kan skjule sig under de der nævnte 9 Bänd Samlinger til Cochius Ulfeldts Historie (S. 9) eller de 7 Bänd forskellige skriftlige Efterlæsningsbøger efter Otto Sperling d. y. (S. 77).

Smith i Danske Samlinger for Historie, Topografi, Personal- og Literaturhistorie, 2. Række, I, 1871—72, S. 142—217. Paa Grundlag af dette Tryk er en Oversættelse til Engelsk foretaget af F. E. Bunnett¹.

Selvbiografien er øverst i 1. Sides højre Hjørne forsynet med Aarstallet 1673, og dens Slutord dateres: »Den 1. Maj, ved 11 Slet Nattetid, 1673« (Le 1. de may, à les 11 heures de nuit, 1673). Den er altsaa fuldendt, ikke længe før Leonora Christina begyndte paa »Jammers-Minde«, da hun havde opholdt sig 3³/₄ Aar i Blaataarn, og 12 Aar før hendes Løsladelse, noget over et Aar efter at Kong Christian V. (22. Jan. 1672) havde bevilget hende 250 Rdl. aarlig til Indkøb af forskelligt, bl. a. Bøger, og da hendes Kaar i Fængslet efter Kong Frederik III.s Død (9. Febr. 1670) ogsaa paa anden Maade var lettede. Der er dog intet Spor af, at hun ved Udarbejdelsen har benyttet trykt eller skrevet Kildemateriale. Skildringen hviler helt igennem paa hendes Hukommelse, hvorved enkelte paaviselige Fejl, bl. a. i Tidsangivelser, bliver let forklarlige.

Forfatterindens Ord i Slutningsafsnittet, at hun har skyndt sig mest muligt med Udarbejdelsen, da den Herre, for hvem Skriftet er skrevet, og til hvem det er stilet, staar for at skulle rejse fra København, gør det i Forbindelse med det Præg af Hastværk, hvorom Fremstillingen i flere Henseender bærer Vidne, sandsynligt, at Udarbejdelsen er paabegyndt ikke alt for mange Maaneder før Slutdateringen, altsaa en Gang i Vinteren eller Foraaret 1673. Det kan i denne Forbindelse nævnes, at Leonora Christina — ganske vist mod Slutningen af Manuskriptet — nævner Generalmajor Frederik Ahlefeldts Død, som fandt Sted 4. Jan. 1672.

Skriftet er stilet til en »Monsieur«, hvis Navn ikke nævnes, men som det ikke er svært at identificere. Da Leonora Christinas mangeaarige Huslæge og Husven Dr. med. Otto Sperling d. æ., fra 1664 til sin Død 26. Dec. 1681 fange i Blaataarn, altid i Skriftet omtales som »vor gamle Mand« (notre vieillard), og det flere Gange antydes, at Adressaten har Tilknytning til Hamburg, samt i Slutningen siges, at han staar i Begreb med at forlade København, kan der ikke være Tvivl om, at det drejer sig om Dr. Sperlings Søn, den udmærkede Historiker og Arkæolog Dr. jur. Otto Sperling d. y. (1634—1715), der 1670—73 opholdt sig i den danske

¹ Memoirs of Leonora Christina, Daughter of Christian IV. of Denmark. Written during her Imprisonment in the Blue Tower at Copenhagen 1663—1683. Translated by F. E. Bunnett, London 1872, pp. 31—84.